

KRITIČARSKI NAJCJENJENIJI REDATELJSKI VETERAN

Igrani filmovi Rajka Grlića - Feljton *Hrvatski film, novinska kritika i društvo u 21. stoljeću (11.)*

Rajko Grlić (koji je debitirao još 1974. filmom *Kud puklo da puklo*) za sva tri filma ima vrlo dobre ocjene kritike, koje idu uzlazno od regionalne komedije *Karaula*, ljubavne drame *Neka ostane među nama* do najhvaljenijeg *Ustava Republike Hrvatske*.

Za *Karaulu* (2006.) se kritičari nisu uopće usuglasili oko žanra, niti su joj odredili iste vrline, ali svi su je ocijenili vrlo dobrim filmom iz različitih razloga.

Jakov Kosanović u *Slobodnoj* napisao je da je komedija o prošlosti i bez nostalgije i mržnje ili komedija o ljudima na rubu tragedije. Janko Heidl u *Večernjem* pak ističe da je to humorna drama s naglaskom na događajima koji se u sjećanju protagonista čine šaljivima i zabavnima uz dodatak tragično-simboličnog svršetka. Tečno je i opušteno, ali precizno, sigurno i vješto izvedena crtica koja donekle nostalgично dočarava duh pomalo legendarnog služenja vojnog roka u JNA.

Jurica Pavičić u *Jutarnjem* pak piše da je *Karaula* smjesa melodrame i nenametljivog političkog filma, što je spoj na kojem se temelje najbolji Grličevi naslovi, a elementi crne komedije prisutni su, ali su pomiješani s crtom tragike. Pavičić zamjera samo prežestok dopisani kraj s puno pucnjave i krvi koji odudara od realističkog tona ostatka filma.

Film *Neka ostane među nama* (2010.) hvaljen je u svim kritikama. *Večernji list* (Milena Zajović) navodi da se u pomalo umornim likovima Rajka Grlića gledatelji lako mogu naći, a Grličeva režija zanatski je kvalitetna, pitka i nenametljiva pa je gledateljski fokus uglavnom na glumačkim izvedbama. Scenarij Ante Tomića dobro funkcionira u fabularnim okvirima priče o svemu onome što se u *dobrim građanskim obiteljima* pomno skriva. Film je po Zajović nostalgična, intimna posveta Zagrebu i generaciji s kojom je Grlić odrastao.

Slobodna Dalmacija (Marko Njegić) navodi da emotivnu križaljku filma Grlić i Tomić gdje kad rješavaju po mjeri sapunice, dok zapleću i raspleću tragikomične sudbine njihovih protagonista, ali istoj se prije može prišiti prefiks *almodovarovska*, nego *majetićevska*.

Jutarnji pak navodi da je to odličan film o preljubu lišen svakog licemjerja, a scenarijem koji je pisao s Antom Tomićem, Grlić oslobađa brak velikih ideja a preljub postaje sastavni dio normalnog života. Grlić je opravdao zaista velika očekivanja koja je film izazvao u javnosti i očito je da se Rajko Grlić pun energije vratio na teren Zagreba, njegovih urbanih priča i njegove više, boemske klase.

Vrlo visoke ocjene kritike dobio je i *Ustav republike Hrvatske* (2017.) za kojeg su kritičari napisali da je pitka i vraški precizna slika Hrvatske i vrlo dobro zahvaća šire mentalno stanje nacije danas s vjerskim, ideološkim, spolnim i inim netrpeljivostima i prebrojavanjem krvnih zrnaca.

Marko Njegić u *Slobodnoj* piše da je glavni lik kontroverzniji od Brešanova svećenika s planom bušenja kondoma, te je zato *Ustav RH* doista hrabar. Sve se kod Grlića prelama u dijaloškim partijama likova postupno pomirenih suprotnih stajališta, trezveno napisanim i režiranim sigurnom rukom, bez puno sentimentalizma, samo s tihom nadom u bolje sutra bez mržnje.

Zlatko Gall u *Slobodnoj* pak naglašava da Grlić nije Oliver Frljić: u njegovom filmskom seciranju hrvatskog svagdana nema ničeg parolaškog ni prvoloptaškog, nema provokativne agresije ni žestoke ideološke paljbe iz vlastitog svjetonazornog rova, naprotiv. S Antom Tomićem, Grlić i ovog puta svoju istinu koju se može shvatiti i kao politički kroki pakira zajedno s blagotvornim humorom, a sve ono što filmski zaplet čini mogućim, aktualnim i zanimljivim nije od jučer, jer sjajno ukazuje na jedno od bitnih obilježja hrvatskog političkog svagdana: njegovu dimenziju apsurdna i nadrealnosti s kojima smo izgleda naučili živjeti.

Jurica Pavičić pak ističe Grlićevu i Tomićevu posve drukčiju verziju svehrvatske pomirbe u kojoj je koncept domovine sveden na dom - jedan haustor u Gundulićevoj, a pomirba se sastoji u tome da mirni i dobronamjerni ljudi fašistu oprostite što je fašist. Film se sporo pali, da bi postupno narastao i doveo vas do efektno

sentimentalnog finala, a glavna vrlina Grličevog filma su likovi, koji su fino napisani i zanimljivi.

Pavičićeva kritika je zanimljiva i iz razloga jer rezimira Grličev opus i stavlja ovaj film u njegov kontekst. Navodi da je Grlić redatelj ekstrovertne geste koji voli spektakularne filmove *veće od života*, a uz jednu davnu iznimku ovo je njegov daleko najkomorniji i najviše minimalistički film. *Ustav Republike Hrvatske* najuspješnija je od triju redateljevih suradnji s Tomićem te najbolji film koji je snimio u post-jugoslavenskom razdoblju, zaključuje Pavičić.

Zaključno, može se reći da je Rajko Grlić jedan od najcjenjenih redatelja 21. stoljeća, a od redatelja koji su počeli stvarati u doba Jugoslavije svakako zauzima prvo mjesto po mišljenju kritike. Njegove kolege iz toga razdoblja, Tomislav Radić i Branko Schmidt, spustili su ukupnu ocjenu prvenstveno loše ocijenjenim filmovima iz devedesetih koje je Grlić započeo hvaljenom *Čarugom* (nakon čega je slijedila pauza u njegovu radu) a i kasniji opus nije im bio ujednačen kao Grličev. U 21. stoljeću Grlić nema negativne kritike, s vrlo dobrim kritikama za prva dva i odličnim za svoj zadnji film.

Zlatko Vidačković, FILMOVI.hr, 11. prosinca 2020.

Napomena: Dopusšteno je prenošenje sadržaja ovog feljtona uz objavu izvora i autora.